



Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 518. An debitor solvere teneatur, cum jactura rerum suarum majore, quàm est debitum, aut ubi solutio cessura in damnum creditoris alteriusve.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

auferre, & est obligatio eam ablatam restituendi, etiam si auferens vel non restituens defectu illius in eandem extremam necessitatem conjiciendus; quia in pari causa & periculo, dum duo æque re indigent, melior est conditio domini possidentis, etiam solum civiliter. Less. L. 2. c. 16. du. 1. n. 13. Lugo. l. c. n. 4. Castrop. l. c. f. 2. n. 6. cum communi. Neque in hoc casu æqualis egentia verum est, quod dictum paulò ante, nimirum furem in extrema necessitate vi juris gentium acquirere dominium rei alienæ; siquidem jus gentium non concedit in extrema necessitate jus usurpandi & sibi appropriandi rem alienam, dum dominus illius est in æquali necessitate extrema. Ita de Lugo l. c. contra Bonac. de rest. d. 9. ult. p. 1. n. 31. innixum huic principio: in extrema necessitate omnia sunt communia: quod in præsentem casu verum non est. Si verò creditor aliunde, quam ex ablatione rei in extremam necessitatem conjectus, debitor in eadem necessitate constitutus aut constituendus, non tenetur restituere rem, cujus dominium habet, etsi ea aliàs restitutioni obnoxia. V. g. mutuum, pecunia furto ablata post commixtionem illius cum propria, ob eandem rationem; quia ratione domini & possessionis melior est ejus conditio quam creditoris. Castrop. l. c. Secus esse dicens, si rei, quam quis possidet, (intellige saltem iniquè) dominium spectet ad creditorem; cum is in hac causa innocens possessionem illius civilem habeat, quæ possessioni iniquæ sit præferenda. Quod dicendo, videtur tacite admittere contrarium de possessione justo. V. gr. commodatario.

4. Resp. tertio: debitor in gravi quoque necessitate (qualem esse censet Castrop. l. c. §. 2. n. 1. vitam agrè & abjectam & indecentem suo statui & præ aliis suæ conditionis sustinere, gravibus morbis vexari, à statu decidere. Item, ut de Lugo. d. 16. n. 136. permanere innotabili infamia, incurrere grave periculum amitendi honoris &c.) constitutus aut constituendus, si debita solvat, seu quoties dilatio vel omisio solutionis vel restitutionis ad eam necessitatem avertendam, aut jam præsentem tollendam est necessaria, regulariter illa solvere non tenetur, saltem illa necessitate durante. Est communis, & ita tenent Scotus in 4. rum. dist. 15. q. 2. a. 4. Nav. in man. c. 17. n. 62. Pet. Nav. de rest. L. 4. c. 4. n. 45. Laym. L. 3. sum. tr. 2. c. 12. Less. l. c. n. 14. Bonac. l. c. n. 32. quamvis is q. 8. p. 3. neget, ob hanc necessitatem rem alienam accipi posse. de Lugo d. 21. n. 6. qui etiam id extendit ad gravem necessitatem tertii. Castrop. l. c. f. 2. n. 1. qui etiam n. 7. de hac necessitate gravi idem dicit, quod dictum de extrema in casu, quo creditor æqualem necessitatem gravem patitur. Quin & n. 2. idem dicit de ea, quod dixerat de extrema, quò ad extinctionem obligationis restituendi, cessante illa gravi necessitate, probatque ex eo, quòd præceptum eleemosynæ dandæ astringat divitem non solum in necessitate extrema proximi; sed etiam in gravi, ut ipse docuerat tr. 6. d. 2. p. 2. & tenet cum pluribus à se citatis. Pet. Nav. L. 2. de rest. c. 1. num. 315. & constare videtur ex illo Christi Matth. 25. punitis homines etiam æterna damnatione, qui egentibus cibo, potu, veste &c. (quæ non videntur importare extremam sed gravem necessitatem) non subvenerint. Datà autem eleemosynà graviter egenti, ab eo non est restituenda, ubi is cessante gravi necessitate ad meliorem fortunam revertitur. Uti nec eum, qui ob necessitatem famis, nuditatis &c. furatus est cibaria, vestem, teneri postmodum ad restitutionem, R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

probari ex c. si quis. de furtis. ubi dicitur, non teneri eum jejulare. si ea restituerit; ostendit Castrop. num. 3. quem vide. In specie verò suspendatur obligatio restituendi debita ob periculum eadendi à statu. V. gr. Si dives aut mercator deberet laborare manibus; nobilis carere famulis, ut eum communi Sylv. V. rest. §. 9. i. 3. 4. Less. l. c. n. 25. Pet. Nav. L. 4. c. 4. num. 26. Laym. L. 4. tr. 2. c. 12. n. 2. Castrop. l. c. f. 2. num. 4. dicens, id verum, si debita sint ex delicto, siue ex contractu, procedente regulà in quibuscunque debitis, non esse obligatum debitorem ad restitutionem cum majore suo notabili damno, quam sit creditoris commodum, non tamen dicta necessitas extinguit debitum. Requiritur nihilominus etiam ad suspensionem solutionis primò, ut status, cujus jactura fieret, si debita restituenda, non sit male partus. V. gr. furtis, usuris. Quia tunc reddendò debita non cogentur facere jacturam propriorum bonorum, sed aliena reddere, & statum iniquum deserere. Si tamen status partim justè partim injustè acquisitus, etsi non sit obligatio tolum statum deserendi, est tamen in tantum diminuendus, in quantum male partus. Sylv. loc. cit. q. 3. Nav. c. 17. n. 62. Castrop. n. 5. Laym. l. c. Secundo requiritur, ut debitor non sit suà culpa. V. g. ludendo commessando redactus in istas angustias, ut non nisi cum amissione sui status, etiam justè acquisiti, possit solvere; tunc enim, non obstantè illa amissione, teneri illum solvere, tenent Castrop. l. c. citatis Sylv. & Pet. Nav. ex ea ratione, quòd ea solutio non inferat jacturam illam status, sed mala absumptio bonorum suorum, ex quibus debitorem solvere tenebatur.

Quest. 518. An debitor teneatur solvere cum jactura rerum suarum majore, quam est debitum, aut ubi solutio cessat in damnum creditoris vel alterius.

1. Resp. ad primum: Cum jactura gravi boni altioris ordinis, quam est res debita, non tenetur debitor eam solvere. Sic non tenetur quis cum jactura propriæ vitæ famam alterius, nec cum jactura famæ propriæ pecunias alienas restituere; idque siue res debita ex contractu, siue ex delicto. Ita cum communi Cajetan. 2. 2. q. 62. a. 3. & 6. Pet. Nav. de rest. L. 2. part. 2. c. 4. num. 264. Less. L. 2. c. 11. num. 80. Laym. L. 4. tr. 2. c. 22. n. 2. Saa. V. restitutio. n. 26. Castrop. loc. cit. §. 3. n. 3. ex earatione, quòd restitutio, quæ est actus justitiæ commutativæ, respiciens æqualitatem, obligare nequeat debitorem, ut graviores jacturas in restituendo patiat, quam est commodum ex restitutione accrescens creditori. Unde jam etiam, qui prudenter timet ex solutione grave periculum peccandi sibi vel aliis, quibus est obligatus. V. gr. Se pressum necessitate desperaturum; uxorem adulterium, filias stuprum, filios latrocinia commissuros, non tenetur eo periculo durante solvere; eò quòd tale periculum sit majoris considerationis; quia spectat boni superioris amissionem, quam est jactura gravis rei familiaris, ob quam differri potest solutio. Nav. l. c. n. 57. Pet. Nav. l. c. L. 4. c. 4. n. 30. Less. L. 2. c. 16. n. 21. Castrop. l. c. §. 3. n. 2. qui tamen hoc ipsum ita limitant: nisi inde creditori grave damnum eveniret; tunc enim non liceret omittere solutionem; eò quòd licet tale periculum proximum difficulter, absolutè tamen

tamen propria voluntate averti & superari possit. Sed neque hoc periculum, præterquam quòd ex se malum animæ non sit, non sequitur ex dicta solutione, sed ex propria tuorumque malitia & passione. Tunc autem jactura rei altioris ordinis excusatur à solutione seu restitutione, quando necessarium sequitur ex jactura rei inferioris ordinis. Ad hæc creditor non tenetur cum jactura rerum sibi debitarum occurrere illi periculo filiorum & filiarum debitoris sui. Ita ferè Castrop. Quin & dum bona sunt ejusdem ordinis, non teneri adhuc debitorem cum majore jactura rerum suarum solvere seu restituere. V. g. famam, si restitui ea nequit sine læsione propria: famæ longè pluris æstimata; ex dictis infert Castrop. *l. c.* citatis pro hoc Laym. *ubi ante*, Sax. *l. c. n.* 36. Less. *n.* 76. Pet. Nav. *n.* 268. & aliis. Idemque est de restitutione in bonis fortunæ, si in ea facienda infumi deberet notabiliter plus, quàm debitum valeret. Laym. *L. 3. tr. 2. c. 12. n. 1.* Mol. *de f. & f. tr. 2. d. 754.* Nav. *in man. c. 17. n. 57.* & alii, quos citat & sequitur Castrop. *l. c. n. 5.* ubi etiam, quæ obmoventur, solvit. Si tamen debitor solùm æqualem, imò etiam aliquanto majorem jacturam, quàm creditor subire deberet, hæc subeunda est, præsertim, si debitum est ex delicto; cum in æquali causa conditio innocentis sit melior, quàm nocentis. Saa. *l. c. n.* 21. Laym. *l. c. num. 2.* Nav. *l. c. n.* 63. Pet. Nav. *l. c. n.* 265. Castrop. *n. 5.* ubi etiam, quòd, qui ferendo iniquum testimonium est causa mortis alterius, teneatur subire mortem, ut alterum liberet à morte, secus ac ille, qui iniquè revelando crimen verum est tantùm occasio, ut alter condemnnetur ad mortem, Pro quo citat Saa. Less. Pet. Nav.

2. Resp. ad secundum: Debitor debitum solvere non tenetur dum solutionem cessuram censet in damnum creditoris aut alterius. Et primò quidem non tantùm non tenetur solvere, sed etiam obligatur non solvere, dum damnum eventurum ex solutione est contra Justitiam, quia v. g. recepto debito, creditor abusus est ad alium occidendum, ad exercendas usuras, aliumve contractum iniquum celebrandum. Ut ex communi docent. D. Tho. 2. 2. q. 62. à 5. ad 1. & *ibidem* Cajetan, Pet. Nav. *de res. L. 4. c. 2. n. 35.* Mol. *l. c. d. 755.* Less. *l. c. c. 16. du. 4. n. 59.* Sanch. *de matrim. L. 9. d. 6. in fin.* de Lugo. *de f. & f. d. 21. n. 24.* Castrop. *l. c. §. 6. n. 1.* & plures alii ab eo citati. Ex ea ratione, quòd lex caritatis obliget defendere innocentem etiam cum jactura aliqua nocentis; adeoque, dum debitor nullà alià viâ potest avertere malum à tertio, cui id paratur à creditore, quàm negando ei debitum, ad hoc negandum tenetur, maximè cum illa negatione nullum creditoris damnum inferatur, sed potius procuretur ei bonum, removendo ab eo occasionem sceleris patrandi. Quin & lege Justitiæ, quâ tenetur in hoc casu debitor non cooperari injustitiæ committendæ sua solutione, utpote sine qua ea non committeretur, non potest esse causa moralis illius. Quod à fortiore urgere bene dicit Castrop. si solverit creditori amenti vel ebrio, quem fecit recepto debito sibi, alterive illaturum damnum; cum in eo casu ipse existeret integra causa illius damni, creditore, utpote cujus operatio non est humana, habente se ut instrumentum quoddam. Imò etiam si nullum timeret damnum, præterquam quòd creditor debitum absque ratione & sine omni suo commodo absumpturus esset, debitorem teneri iteratò solvere; quia ista absumptio ab ipso facta censeretur. Quòd si tamen sine gravi

damno proprio solutionem negare vel differre nequiret debitor, ad eam omittendam non teneretur, etiam si ex ea sciret alteri eventurum damnum; eò quòd quis cum gravi suo damno non obligetur impedire damnum alterius. Ad hæc ea solutio per se non sit causa illius damni, sed malitia creditoris; unde nec debitor censeatur cooperari illi damno. Castrop. *l. c. n. 2.* qui etiam citatis pro hoc Mol. Sanch. Laym. ex hoc deducit, licere furioso reddere gladium apud se depositum, si alià viâ grave damnum sibi ex non redditione imminens declinare non possit; eò quòd illa redditio sit defensio sui. De quo tamen posteriore dubitari posset, si debitor certò sciret, furiosum abususurum gladio ad occidendum alium, & damnum ex non redditione non esset etiam amissio propriæ vitæ. Vide de Lugo *d. 21. n. 30.*

3. Secundò tenetur quoque debitor non solvere, dum commodè potest solutionem differre, si malum, quod timetur ex solutione, non est contra Justitiam, sed contra aliam virtutem. V. g. contra temperantiam. V. g. dum timetur creditorem se inebriaturum vel fornicaturum; quia ex lege caritatis tenetur quis impedire peccatum alterius, ubi commodè potest. Mol. Sanch. Pet. Nav. Laym. *LL. c. 11.* Castrop. *loc. cit. n. 3.* Secus tamen est, seu non tenetur aut potest debitor differre solutionem, si hoc ipsum ægrè ferat creditor. Quia non licet ad avertendum proximum à peccato distinctò ab injustitia eidem vim inferre, qualis ei inferitur retinendo debitum contra voluntatem illius; neque enim magis licita est iniqua detentio quàm prima ablatio pecuniæ invito domino ad avertendum illum à luxuria. Quòd autem contrarium hujus sit in peccato injustitiæ, nimirum, quòd possit quis & teneatur, etiam ægrè ferente & contradicente creditore, retinere seu non restituere debitum, ratio est, quòd in læsione Justitiæ tertius invitatus patiatur damnum, quòd quis, ubi potest (uti potest in casu præsentè debitor non reddendo debitum) propulsare tenetur secus, ac contingit in læsione aliarum virtutum. Ita ferè Castrop. & vide de his fusiùs de Lugo *d. 21. f. 2. per tot.* De cætero notandum hic cum eodem *ibidem. n. 31.* quòd in casibus, in quibus ob damnum vel peccatum creditoris vitandum dilata solutio, is petere nequeat reparari sibi damna, quæ interim ex hac dilatione passus est, aut etiam lucra cessantia; eò quòd solutionem distulerit non in suum commodum, sed creditoris: adeoque etsi id non fecerit ex præsumpta creditoris voluntate, fecerit tamen id ipsum per modum utilis gestoris negotii.

Quæst. 519. An debitor cum jactura lucri cessantis teneatur solvere.

1. Resp. primò in casu, quo ex dilatione solutionis vel restitutionis creditori immineret grave damnum, dubium non est, debitorem teneri solvere, etiam si ex retentione lucrum magnum speraret, etiam paratus pro lucro cessante aut damno emergente creditori satisfacere; cum hic non teneatur grave damnum pati, ut debitor lucrum reportet. Ita Castrop. *tr. 32. d. 1. p. 17. §. 4. n. 1.* dicens, id esse extra dubium,

2. Resp. secundò: sed neque in casu, quo debitor grande lucrum sperat, & creditor nullum aut leve pateretur damnum ex dilatione, debitorem à solutione abstinere posse, tenet Cajetan. *V. restitutio. c. 6.* Nav. *c. 17. n. 59.* Less. *L. 2. c. 16. n. 24.* Laym. *L. 3. tr. 3. c. 12. n. 2.* & alii, quos citat & sequitur Castrop.